

10 GOUDEN tips voor een 10?!.. EXAMENTRAINING KUNST ALGEMEEN

1: LEER HET DOEL ACHTER DE EXAMENS GOED TE BEGRIJPEN. De examens testen jouw kennis over een bepaald kunstwerk of de samenhang tussen een aantal kunstwerken uit een specifieke periode/cultuur, en die kennis is maar voor een beperkt gedeelte *letterlijk-uit-je-hoof-leren-kennis* (stampwerk zoals alle voor- en achternamen van kunstenaars: dat hoeft echt niet!), maar verdiepend inzicht, ofwel: *heel-precies-kijken-en-luisteren-en-nadenken-en-dan-je-kennis-toepassen-en-goed-toepassen-door-heel-nauwgezet-op-te-schrijven-wat-je-ziet/hoort-ervaart-en-weet*. [Kunstanalyseren dat is kijken of luisteren naar kunst en erover nadenken](#), en bedenken wat de overwegingen van de maker of regisseur waren, en welk effect er door een kunstwerk ontstaat of welk concept er uitgedrukt wordt, komt veel voor in de examens. Daarmee wordt getest hoe goed jij kunt kijken en luisteren en of je kunt begrijpen vanuit welke concepten en contexten een maker of regisseur heeft gewerkt. De context van tijd of plaats (middeleeuwen, hof, romantiek, etc. en de ideeën over schoonheid, of de relatie tussen de kunstenaar en opdrachtgever uit die tijd of cultuur) heeft vaak een grote invloed op de ideeën van een maker of regisseur. Zo is vermaak in de kerk (middeleeuwen) iets anders dan vermaak in de hofcultuur (in Italië of Frankrijk) en weer iets heel anders dan vermaak in de massacultuur. Een kunstenaar die dus een kunstwerk wil maken gericht op vermaak van het publiek, doet dat in alle tijden op een andere manier. Een kunstenaar die kunstwerken wil maken die volgens de normen van de tijd/cultuur mooi gevonden worden (= esthetica - schoonheidsleer) zal dat dus in het modernisme echt anders doen dan in het postmodernisme. Kun jij aangeven waarin de opvatting over wat mooi is verschilt in het modernisme en postmodernisme? Waaraan kun je dat verschil precies zien in kunstwerken? Wil je weten wat je voor het kunstanalyseren precies moet kunnen? kijk dan [hier](#). Wil je jezelf testen? loop of fiets dan eens rond in je stad: kun jij voorbeelden van gebouwen herkennen uit het modernisme of het postmodernisme? (zie ook p.3-7)

2: LEER GERICHT OP ZOWEL KENNIS ALS TOEPASSEN ALS INZICHT. (zie ook p. 3 - 7 in dit document) Leer gericht op kennis onthouden en begrijpen (compact [schema van de begrippenlijst](#); [begrippenlijst](#), A4tjes Havo: [kerk](#), [modern](#), [massa](#), Vwo: [burgerij](#), [romantiek/realisme](#), [modern](#), [massa](#)); leer gericht op toepassen van deze kennis op nieuwe voorbeelden en test jezelf of je echt inzicht hebt in de kern van (havo) de hofcultuur, moderne cultuur en massacultuur (vwo) het verschil tussen de cultuur van de kerk en van de romantiek; of tussen modernisme en postmodernisme. Dat laatste kun je doen door het aan iemand anders uit te leggen en te laten zien of horen in een voorbeeld. <http://www.wga.hu/index1.html> deze website bevat heel veel voorbeelden voor beeldende kunst (zoek op artists) en muziek, op <http://danstijd.slo.nl/video/> kun je dansfragmenten bekijken. Op <http://smarthistory.khanacademy.org/> heel veel uitleg, filmpjes e.d. maar **kijk uit**: zorg dat je geen uren aan het kijken bent maar ondertussen toch niet echt goed aan het leren bent. Probeer op een efficiënte en effectieve manier te leren.

3: WEET WAT JE WEL OF NIET GOED DOET: OEFEN MET OUDE EXAMENS EN BEOORDEEL JE EIGEN KENNIS EN VAARDIGHEDEN NAUWKEURIG EN KRITISCH MET HET

ANTWOORDMODEL. Door echt een keer een heel examenblok of een heel examen te maken (vraag je docent om een oud examen met afbeeldingen en muziek/videofragmenten) en alles heel grondig na te kijken op <http://www.examenblad.nl/> staan de antwoordmodellen (links boven is een jaartal dat je kunt draaien) en een cijfer volgens de normeringsvoorschriften te geven, kun je echt goed inzicht krijgen in wat je al weet of nog niet weet. De antwoordmodellen geven je een goed beeld van de nauwkeurigheid waarmee je vragen moet beantwoorden. [Havo richtlijnen 2017](#); [Vwo richtlijnen 2017](#) - in beide versies zie je de onderwerpen en de begrippenlijst (!) die je officieel moet kennen.

4: DOELGERICHT OEFENEN. Wanneer je precies weet wat je wel of niet goed kunt (vaardigheden) of kent (kennis) dan kun je daar helemaal precies gericht op oefenen. Net zoals een pianist soms een klein stukje moeilijke muziek extra oefent, zo kun jij ook oefenen voor het examen. Veel leerlingen vinden het moeilijk om de begrippen toe te passen op een nieuw voorbeeld. Selecteer op internet een afbeelding, theaterfragment, muziek- of dansfragment uit de periode die je wilt bestuderen. Gebruik het [schema van de begrippenlijst](#).

5: HET GOED LEREN ANALYSEREN VAN EXAMENVRAGEN. Heel veel leerlingen laten ontzettend veel punten liggen omdat ze de vraag niet goed lezen, te snel denken: "Ja dat weet ik!" en dan snel beginnen met opschrijven wat zij weten zonder dat de vraag daar echt naar vraagt. Vaak zijn vragen samengesteld. Dat wil zeggen dat je meer dan 1 vraag tegelijk moet beantwoorden. Dat is moeilijk om te onthouden, dus schrijf op je antwoordenvolgorde als je bijvoorbeeld drie muzikale middelen moet noemen al meteen drie puntjes of streepjes. Dan zie je vanzelf als je nog niet alle antwoorden compleet hebt. Moet je een vergelijking maken, maak er dan meteen een schema van in je antwoord, zodat je alle onderdelen ook echt beantwoordt.

6: HET GOED LEREN INSCHATTEN VAN HET NIVEAU VAN DE VRAAG. Wat wil de vraag precies testen? wil de vraag a: jouw kennis testen (*noem drie kenmerken van het modernisme*); b: wil de vraag weten of jij kennis kunt toepassen op nieuwe voorbeelden (*beschrijf drie kenmerken van het postmodernisme die je in deze videoclip ziet*) of c: dat jij begrippenkennis kunt toepassen op voorbeelden (*Leg uit aan de hand van drie dansante middelen uit waarom deze dans expressionistisch is*) of d: dat jij specifieke verschillen tussen voorbeelden kunt zien en horen (*Leg uit aan de hand van drie aspecten van de vormgeving welk van beide gebouwen meer aansluit bij het modernisme*) of e: dat jij met argumenten kunt beoordelen op basis van bepaalde criteria: (*Sommige critici vinden Lady Gaga niet meer dan een commercieel mediafenomeen. Anderen vinden Gaga een kunstenares, te vergelijken met de door haar bewonderde kunstenaar Andy Warhol. Geef aan of je het wel of niet eens bent met de stelling dat Lady Gaga een kunstenares is. Onderbouw je stellingname met een argument dat gebaseerd is op Telephone.*) Mogelijk helpt dit [uitgewerkte voorbeeld](#) je?

7: LEREN VAN ANDEREN (nee, niet tijdens het examen maar daarvoor!) Door met een klasgenoot samen te oefenen en daarbij [hardop te denken](#) kun je heel veel leren. Hoe pak je dat aan? Je neemt een examenvraag en een van jullie gaat hardop vertellen hoe hij het zou aanpakken om a: de vraag goed te begrijpen b: de soort van kennis te zoeken voor het antwoord c: de volgorde van het vinden van het antwoord (eerst bronteksten lezen, voorbeelden bekijken, nadenken of andere volgorde?) en d: het antwoord te geven dat volgens hem/haar juist is. Dan pak je het antwoordmodel erbij en vergelijk je wat de overeenkomsten en verschillen zijn en analyseer je wat de hardop-denkende klasgenoot beter zou kunnen doen. Dit kun je ook met je broertje, zusje, moeder, vader, verzorger etc. doen.

8: SPELEN MET BEGRIPPEN. In de examenperiode moet je veel studeren. Het is ook goed om af en toe even te ontspannen en iets leuks te doen. Helemaal handig als je dat op zo'n manier doet dat je er tegelijkertijd spelenderwijs mee kunt leren. Zo zijn er allerlei apps te downloaden waarop je spelletjes kunt doen als kunstdetective; maar je kunt ook de leuke app van het [Rijksmuseum](#) downloaden (gratis te downloaden voor itunes en android) waarmee je een virtuele rondleiding kunt volgen of woon je in Amsterdam: dan kun je naar het museum toe, net als naar andere musea uiteraard. Wil je de kleurenleer nog even oefenen? dat kan, klik [hier](#). Op de website van de Tate modern kun je allerlei [spelletjes](#) doen (deze zijn misschien heel eenvoudig). Via de website van het expertisecentrum kunsttheorie kun je de '[film domino](#)' vinden; kun je de opdracht '[Omschrijf voor een blinde](#)' of de welk beeld weg voor [dans](#) of [beeldende kunst](#) gebruiken om mee te spelen en oefenen tegelijk. En als je even lekker onderuitgezakt wat films wilt kijken: kijk dan naar Tate channel met de [tate shots](#) of [Art 21](#) met allerlei films over beeldende kunstenaars. **SUPERTIP:** aparte videoclips kijken kan ook via [partizan.com](#) (of [aparte reclamefilms](#) die staan ook op die site) voor welk vak krijg je zo'n leuke voorbeelden om mee te oefenen voor een examen? Mijn favorieten? [deze reclame](#) (over goed leren kijken gesproken!) en (eerst) [deze](#) en (dan) [deze](#) muziekvideoclip, of deze [legomuziekclip](#) of [deze](#) videoclip, waarin je filmische, dansante, muzikale middelen kunt oefenen. Maar dat kan ook met deze video: [mooi om verbanden tussen film, dans & muziek te leren leggen?](#)

9: ZELF VRAGEN EN ANTWOORDEN MAKEN. Op basis van alle bovenstaande bronnen kun je nu zelf ook eens proberen of je oefenvragen kunt maken en ook een goed antwoordmodel. Helemaal goed om ook met een andere klasgenoot uit te wisselen of met een groepje.

10: EXAMEN MAKEN. En dan is het zover: je moet examen doen. Probeer vooral van tevoren goed uit te rusten, datgene wat je geleerd hebt plakt nog beter aan je hersenen vast tijdens je slaap. Tijdens het examen: lees alle vragen eerst rustig door, kijk even of er veel muziek/videofragmenten in zitten en maak dan een tijdsplanning per blok. Lees dan elke vraag echt rustig en goed, en vergeet de inleidende tekst en alle bronnen niet. Heb je tijd tekort: maak dan zoveel mogelijk 3-punts vragen. En: schrijf altijd zo uitvoerig een antwoord op, alsof de docenten die het nakijken niets zien/horen en er echt niets van snappen. Dus goed en heel nauwkeurig toelichten (termen en begrippen gebruiken), onderbouwen, analyseren, beargumenteren en vooral ook: afwegen wat het belangrijkste is om te weten in de context van een onderwerp of tijd, zodat je niet onnodig veel opschrijft wat niet gevraagd wordt.

.....En als je nu echt een 10 hebt gehaald*, mail je ons dan nog even?

VEEL SUCCES MET HET EXAMEN KUNST! info@expertisecentrum-kunsttheorie.nl

* nee helaas kunnen we daarvoor geen garanties geven, maar we wensen je wel heel veel succes met het leren en het maken van het examen.....!

Wat moet je **kennen** en **kunnen** met betrekking tot kunst analyseren op examenniveau?

(een aantal 6 vwo leerlingen van het Theresialyceum Tilburg geven dit aan:)

KENNIS: Wat je moet **kennen** volgens 6 vwo leerlingen bij kunst algemeen:

- Begrippen onthouden, kunnen herkennen, benoemen; de kunstperiodes kennen en weten welke soorten kunst daarin gemaakt werd
- Begrippen begrijpen, zoals de kunst analyse begrippen
- Algemene basiskennis hebben over de onderwerpen en thema's in de kunst en de maatschappij in verschillende tijden
- Thema's en onderwerpen begrijpen en kunnen herkennen in de kunst en in bronnen
- Kennis (ook uit bronnen) begrijpen en voorbeelden uit de kunst begrijpen die we nog niet eerder in de les hebben besproken
- Verschillen kunnen zien en begrijpen hoe deze verschillen samenhangen met de maatschappelijke/kunst context waarin kunst is ontstaan.
- Visies van kunstenaars herkennen kunnen begrijpen en benoemen

VAARDIGHEDEN: Wat je moet **kunnen** volgens 6 vwo leerlingen bij kunst algemeen:

- kenmerken van stromingen kunnen zien, horen in kunstwerken, kunstwerken kunnen beschrijven met behulp van begrippen
- Gedetailleerde verschillen kunnen waarnemen in kunstvoorbeelden, tussen verschillende kunstwerken en deze kunnen beschrijven
- Je kunnen verplaatsen in de tijd/ kunstenaar/ opdrachtgever, je kunnen inleven in de kunstenaar
- Vragen goed lezen en analyseren; beschrijven wat iets wél is en niet wat het niét is
- De kern van de vragen goed begrijpen en dan de vraag zo precies mogelijk beantwoorden.
- Kennis op voorbeelden kunnen toepassen, ook op nieuwe voorbeelden en op nieuwe voorbeelden uit verschillende kunstdisciplines en daarvoor zelf antwoorden kunnen bedenken en formuleren
- Kennis toepassen door kunst in de tijd te plaatsen, kunst te analyseren en te interpreteren

Dank je wel Koen, Angélique, Dominik, Lior, Ira, Sabine en Lauraine en veel succes met het examen!

KUNST IS EEN COMPLEX DOMEIN - KUNST ANALYSEREN EEN COMPLEXE VAARDIGHEID

De docent kunst algemeen van deze leerlingen legt zo uit wat je moet kennen en kunnen:

Bij de examens kunst algemeen word je als leerling op vwo niveau getoetst op je vaardigheid in het beschrijven van kunstwerken (voorstelling en vormgeving).

BESCHRIJVEN: Je moet bij het beschrijven van kunstwerken in staat zijn beeldende, muzikale etc. begrippen te herkennen, begrijpen (toelichten). Ook moet je deze kennis op nieuwe voorbeelden kunnen toepassen en bijvoorbeeld kenmerken van stromingen kunnen aanwijzen in specifieke kunstwerken.

ANALYSEREN: Bij het analyseren van kunst moet je weten hoe je kleine verschillen kunnen zien (differentiëren, onderscheidend vermogen). Je moet in staat zijn om dieper liggende aspecten van een kunstwerk te begrijpen, en verbanden tussen kunstwerken te kunnen leggen. Daarnaast zou je kunstwerken moeten kunnen begrijpen in de context van een bepaalde tijd, plaats of functie.

INTERPRETEREN: Bij het interpreteren van kunstwerken moet je kunnen begrijpen wat de motieven en beweegredenen zijn van kunstenaars (in een bepaalde tijd, plaats of voor een bepaalde functie) om een kunstwerk op een zeer specifieke manier vorm te geven. Je moet kunnen verwoorden waarom een kunstenaar een specifieke voorstelling en vormgeving gekozen heeft, om daarmee een bepaalde inhoud uit te drukken of een bepaald effect te bewerkstelligen.

EVALUEREN: Het beoordelen van kunstwerken vergt kritische denkvaardigheden om zo een afgewogen oordeel te kunnen geven over het kunstwerk, gebaseerd op argumenten (met verwijzing naar standpunten, visies, waarden) die toegelicht kunnen worden op basis van specifieke aspecten van het kunstwerk, waarbij de begrippen voor kunst analyse correct gehanteerd worden.

EMPATHIE: Om motieven van kunstenaars te begrijpen; om uitgedrukte emoties in kunst te kunnen begrijpen hebben leerlingen inlevingsvermogen/ empathie nodig.

OBSERVEREN: kunst analyseren vergt vaardigheden in observeren, aandachtig en gefocust kijken en luisteren.

REFLECTEREN: kunst analyseren, vergt analytische, kritische, creatieve denkvaardigheden en reflectievaardigheden voor het nadenken over de inhoud van kunstwerken, maar ook voor het nadenken over het eigen leerproces (zelfinzicht; inzicht in leerstrategieën; begrijpen wat de taak vergt) en over jouw eigen waarden.

DENKVAARDIGHEDEN van eenvoudig naar complex

(herziene taxonomie van de leerdoelen van Bloom)

NIVEAU	WAT & HOE?	Synoniemen
1: ONTHOUDEN Het materiaal op dezelfde manier kunnen onthouden zoals het gepresenteerd is.	Herkennen: kennis uit het lange-termijn geheugen vinden, die verbonden kan worden aan het gepresenteerde materiaal	Identificeren
	Herinneren: het terughalen van relevante kennis uit het lange-termijn geheugen	Terughalen van eerder verworven kennis
2: BEGRIJPEN Betekenis kunnen construeren via verbale, geschreven en grafische communicatie van instructie-inhouden, zoals dat tijdens lessen, in boeken en via computers en monitors gepresenteerd is. Verbanden leggen tussen voorkennis en nieuwe kennis.	Interpreteren: in staat zijn informatie uit een type bron naar een ander type bron te converteren.	verhelderen, parafraseren, representeren, vertalen
	Toelichten: een specifiek voorbeeld van een algemeen concept of principe kunnen vinden.	illustreren, concretiseren
	Classificeren: vast kunnen stellen dat iets (een bepaald gegeven of object) tot een bepaalde categorie behoort (of tot een bepaald concept of principe)	categoriseren, samenvoegen
	Samenvatten: Een korte verklaring kunnen geven die de gepresenteerde informatie representeert of de kern van een algemeen thema weer kunnen geven.	abstraheren, samenvoegen
	Afleiden: uit gepresenteerde informatie een logische conclusie kunnen trekken	concluderen, extrapoleren, invoegen, voorspellen
	Vergelijken: het kunnen vaststellen van overeenkomsten en verschillen tussen twee of meer objecten, gebeurtenissen, ideeën, problemen of situaties.	onderscheiden, in kaart brengen, relateren
	Uitleggen: een mentaal oorzaak-en-gevolg model van een systeem of serie kunnen construeren en gebruiken.	modellen construeren
3: TOEPASSEN Manieren van uitvoeren van oefeningen of van problemen oplossen, is verwant aan procedurele kennis.	Uitvoeren een procedure op een bekende taak kunnen toepassen.	
	Implementeren: een of meer procedures op een onbekende, nieuwe taak kunnen toepassen.	gebruiken
4: ANALYSEREN Materiaal in onderdelen op kunnen splitsen en kunnen bestuderen hoe onderdelen aan elkaar en aan het geheel gerelateerd zijn.	Differentiëren: onderscheid kunnen maken in gepresenteerd materiaal, tussen ter zake doende en niet ter zake doende aspecten of tussen belangrijke en onbelangrijke aspecten.	verschillen zien, onderscheiden, focussen, selecteren
	Organiseren: vast kunnen stellen hoe elementen samenhangen of binnen een geheel functioneren.	verbanden zien, integreren, hoofdlijnen zien, ontleden, structureren
	Attribueren: een onderliggend standpunt, mening, waarde of intentie in gepresenteerd materiaal vast kunnen stellen.	deconstrueren
5: EVALUEREN Het kunnen geven van een oordeel gebaseerd op criteria en standaarden. De criteria die hierbij vaak gebruikt worden zijn kwaliteit, effectiviteit, efficiëntie en consistentie.	Checken: inconsistenties of fouten in een proces of product kunnen herkennen, vast kunnen stellen of een proces of product intern consistent is of de effectiviteit van een procedure wanneer deze geïmplementeerd wordt kunnen bepalen.	coördineren, ontdekken, monitoren, testen
	Bekritisieren: Inconsistenties tussen een product of uitvoering en bepaalde externe criteria vast kunnen stellen, kunnen bepalen of een product extern consistent is, of beoordelen of een procedure geschikt is om een bepaald probleem op te lossen.	beoordelen
6: CREEREN Is erop gericht om elementen samen te voegen tot een coherent of functioneel geheel, dat wil zeggen elementen reorganiseren in nieuwe patronen of structuren. Creëren is erop gericht om nieuwe, originele producten te maken.	Genereren: Alternatieve hypotheses kunnen bedenken, gebaseerd op criteria.	hypothese opstellen
	Plannen: Een aanpak bedenken gericht op het uitvoeren en voltooien van bepaalde taken.	ontwerpen
	Produceren: een product kunnen bedenken en uitwerken.	construeren

VOORBEELDEN VAN VERSCHILLENDE NIVEAUS VAN VRAGEN

Vr. Nr.	Niveau volgens Bloom	Examenvraag	Correctievoorschrift
3	Onthouden <i>Herinneren</i> het terughalen van relevante kennis uit het langetermijn geheugen	In bestiaaria worden aan (fabel)dieren vaak menselijke, goddelijke en/of duivelse eigenschappen toegekend. De draak wordt bijvoorbeeld vaak vergeleken met een verslindende, woeste duivel. Dit soort vergelijkingen werd vaak gemaakt. Dat hangt samen met de functie die bestiaaria hadden. 1p 3 Geef aan wat die functie was.	3 maximumscore 1 De functie was didactisch en/of gaf christelijke morele uitleg.
12	Begrijpen <i>Uitleggen</i> een mentaal oorzaak-en-gevolg model van een systeem of serie kunnen construeren en gebruiken.	tekst 4 De dichter Heinrich Heine maakte in 1835 voor een van zijn werken gebruik van een Slavische legende over de geesten van ongehuwde meisjes die 's nachts uit hun graf komen. Heines verhaal werd de inspiratie voor het romantische ballet Giselle. De belangstelling voor een dergelijk verhaal past in de romantiek. 1p 12 Leg uit waarom deze belangstelling juist in de romantiek kon ontstaan.	12 maximumscore 1 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende): – In die periode was er behoefte te ontsnappen (escapisme) aan de alledaagse realiteit, die gekenmerkt werd door verstedelijking / industrialisatie / armoede / oorlog / chaotische politieke situatie. – In de romantiek wilde men terugkeren naar het gevoel als een reactie op de dominantie van de ratio (van de Verlichting).
15	Toepassen <i>Implementeren</i> een of meer procedures op een onbekende, nieuwe taak kunnen toepassen.	filmfragment 3, tekst 5 In de romantiek bevatten balletten een 'witte akte' of 'ballet blanc', waarin de nadruk ligt op melancholieke gevoels- en stemmingsbeelden. Deze akte wordt dan ook wel gezien als het spirituele hoogtepunt van het romantisch ballet. De witte akte van Giselle gaat over de wereld van de Wili's, prachtige maar gevaarlijke wezens, die het sublieme oproepen. In filmfragment 3 zie je hoe de Wili's met Hilarion afrekenen. De vormgeving van deze scène weerspiegelt ideeën die in de romantiek speelden. 2p 15 Geef voor twee aspecten van de vormgeving aan welk romantisch idee zij weerspiegelen	15 maximumscore 2 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende): – Door de witte, fragiele, doorschijnende kostuums (met vleugels en/of (mythologische) sluiers) lijken de danseressen (het corps de ballet) etherische wezens uit een metafysische / bovennatuurlijke / sprookjesachtige werkelijkheid. – Door de spitzzen lijken zij nauwelijks contact met de aarde te hebben, waardoor de zwaartekracht wordt ontkend en/of de suggestie van zweven/vliegen wordt gewekt. Dit versterkt het idee van escapisme en/of van een romantische, sprookjesachtige wereld. – Het decor van een maanverlichte begraafplaats met kale bomen schept een mysterieuze / griezelige sfeer van noodlot of dood. – De groep aantrekkelijke wezens drijft het individu in de hoek en/of houdt hem gevangen in een cirkelvormige formatie, waardoor de scène angstaanjagend wordt (nog versterkt door de stuwende muziek): hierdoor kan een sublieme ervaring ontstaan. per juist antwoord 1
13	Kunst analyseren <i>Differentiëren</i> kunnen maken in gepresenteerd materiaal, tussen ter zake doende en niet ter zake doende aspecten of tussen belangrijke en onbelangrijke aspecten.	filmfragment 1, tekst 5 Op 28 juni 1841 ging in de Parijse Salle le Peletier het ballet Giselle in première, in een choreografie van Jean Corelli en Jules Perrot. Adolphe Adam componeerde de muziek. In filmfragment 1 ontmoet het boerenmeisje Giselle graaf Albrecht en wordt verliefd. Je ziet eerst een pantomime-gedeelte. Aan het eind van de scène wordt alleen nog gedanst. 3p 13 Geef aan hoe in de pantomime het opbloeien van de liefde wordt verbeeld en geef aan hoe de muziek dit versterkt. Leg daarna uit waarom in het laatste dansgedeelte geen pantomime meer nodig is.	13 maximumscore 3 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben: • pantomimegedeelte: door voortdurend aantrekkende en afstotende lichaamstaal / bewegingen wordt verlangen, hoop en angst uitgebeeld (ondersteund door de mimiek) 1 • De muziek versterkt het spel van aantrekken en afstoten door (één van de volgende): 1 – een smachtend thema (in de viool, direct beantwoord door de hobo). – een muzikale dialoog (tussen viool en houtblazers) of een imitatie daarvan in het orkest (met alle musici / tutti) om aan te geven dat de personages met elkaar in gesprek zijn. – tempowisselingen die de toenadering en de spanning tussen de twee verbeelden (vertragingen geven hun twijfel weer). • Er is geen pantomime meer nodig want er hoeft geen verhaal meer verteld te worden: hij heeft haar veroverd en zij voeren samen een luchtige dans uit 1

10	Kunst analyseren <i>Organiseren</i> vast kunnen stellen hoe elementen samenhangen of binnen een geheel functioneren.	filmfragment 2 De trailer is bedoeld om het spel aantrekkelijk te maken bij het grote publiek. De muziek draagt daaraan bij. 2p 10 Bespreek voor twee kenmerken van de muziek hoe ze het beeld ondersteunen	10 maximumscore 2 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende): – In het begin is er nog geen actie en/of heeft de hoofdpersoon nog geen tegenstand: dit is in de muziek te horen doordat een symfonie-orkest en een koor een melodie spelen in een langzaam tempo (met weinig variatie in akkoorden en ritme). – De melodie stijgt en de muziek wordt sterker/louder als de ridder naar de burcht, die hoog ligt, toeloopt. – Je hoort een omslag in de muziek als de ridder in actie komt en met monsterlijke, reusachtige wezens vecht: opzweepende (stotende of staccato) ritmes in het slagwerk en/of de strijkers ondersteunen de gevechtsscènes met een melodie die langzaam stijgt en daardoor spanning oproept en/of in de melodie speelt het ritme een belangrijke rol, waardoor deze niet vloeiend klinkt. per juist antwoord 1
27	Kunst analyseren <i>Attribueren</i> een onderliggend standpunt, mening, waarde of intentie in gepresenteerd materiaal vast kunnen stellen.	afbeelding 9, 10 en 11, tekst 12 Op afbeelding 9 en 10 zie je een beeld van Ossip Zadkine uit 1949/50. Hij maakte het naar aanleiding van een bezoek aan het gebombardeerde Rotterdam en noemde het De Verwoeste Stad. Afbeelding 11 is een detail. 2p 27 Leg uit hoe voorstelling en vormgeving van het beeld de vernietiging van Rotterdam symboliseren.	27 maximumscore 2 • voorstelling (één van de volgende): 1 – De figuur heeft een gat in de torso als symbool voor het gehavende hart van de stad: dit symboliseert de vernietiging en het lijden van de stad. – De figuur heft zijn armen dramatisch omhoog en/of werpt zijn hoofd achterover met een schreeuw naar de hemel: dit symboliseert de angst en/of het lijden. • vormgeving (één van de volgende): 1 – De figuur is gedeformeerd: met ruwe, grove vormen en/of grote, hoekige ledematen / gebaren / mimiek: dat verwijst naar pijn / verminking. – De figuur is geabstraheerd: daarmee ontstijgt hij het persoonlijke / verhalende, waarbij het wezenlijke van de emotie overblijft.
35	Evaluëren <i>Beoordelen</i> Het kunnen geven van een oordeel gebaseerd op criteria en standaarden.	In het filmfragment zie je een deel van de film die Conijn maakte van zijn project <i>Hout Auto</i> . In 2003 werd de auto aangekocht door het Centraal Museum in Utrecht. Omdat de auto door een kunstenaar gemaakt is en aangekocht werd door een kunstmuseum zou je kunnen concluderen dat de auto een kunstvoorwerp is. 35 Geef nog een argument vóór de stelling dat de auto een kunstvoorwerp is. Geef vervolgens een argument tegen deze stelling.	maximumscore 2 • Argument voor: 1 De houten auto zelf is een kunstwerk, omdat (een van de volgende): – hij verwondering oproept vanwege het afwijkende uiterlijk. – het vakmanschap zichtbaar is / hij knap gemaakt is. – hij aanzet tot nadenken (over de verhouding industrie-individueel et cetera). • Argument tegen: 1 De houten auto zelf is geen kunstwerk, omdat (een van de volgende): – hij slechts een overblijfsel is van het project, het eigenlijke kunstwerk is de reis zelf. – de auto een gebruiksvoorwerp is en daarom geen (autonome) kunst (hoogstens toegepaste kunst).

Vraagvoorbeelden zijn afkomstig uit het examen kua 2014, behalve vraag 35 (havo 2013).

HET LEREN ANALYSEREN VAN TOETSVRAGEN

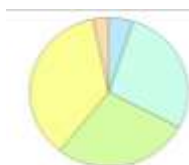
(INDELING VOLGENS TAXONOMIE VAN BLOOM - van eenvoudig naar complex leren)

niveau	Werkwoorden die gedrag beschrijven (denkvaardigheden)	Vb van vraagformuleringen	% in kua examen
Onthouden	herkennen (Identificeren) herinneren (Terughalen van eerder verworven kennis)	Noem...aspecten/kenmerken Beschrijf...aspecten/kenmerken	•
Begrijpen	Interpreteren (verhelderen, parafraseren, representeren, vertalen) toelichten (illustreeren, concretiseren) classificeren (categoriseren, samenvoegen) samenvatten (abstraheren, samenvoegen) afleiden (concluderen, extrapoleren, invoegen, voorspellen) vergelijken (onderscheiden, in kaart brengen, relateren) uitleggen (modellen construeren)	Beschrijf aan de hand van.... Leg uit waarom... Leg uit hoe/op welke manier Leg uit wat bedoeld wordt met... Typeer.... Geef de oorzaken van... Beschrijf in eigen woorden....	••
Toepassen	uitvoeren implementeren (gebruiken)	Maak duidelijk aan de hand van.. Toon aan, aan de hand van... Bedenk hoe.... (dit alles bij <i>nieuwe</i> voorbeelden)	•••
Analyseren	differentiëren (verschillen zien, onderscheiden, focussen, selecteren) organiseren (verbanden zien, integreren, hoofdlijnen zien, ontleden, structureren) attribueren (deconstrueren)	Leg uit aan de hand van een (nieuw) voorbeeld hoe...(je kunt zien/horen dat - vaak gericht op differentiëren, organiseren, attribueren) Maak een onderscheid tussen... Verklaar de verschillen tussen..... (differentiëren, dus In moeten zelf genuanceerde en vaak niet-typerende verschillen kunnen zien) Bring in... verband met...(Vaak attribueren: bijv. een specifieke vormgeving van een specifieke inhoud kunnen relateren)	••••
Evalueren	checken (coördineren, ontdekken, monitoren, testen) bekritisieren (beoordelen)	Onderbouw aan de hand van.... Verdedigen... Beoordeel... (voor/ nadelen) Bekritiseer...	•
(Creëren)	genereren (hypothese opstellen) plannen (ontwerpen) produceren (construeren)		

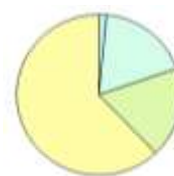
LET OP: bij de examenvragen zie je vaak dat **meerdere soorten vragen** (zie p.3,4) gecombineerd worden.

ANALYSE CE KUA VWO 2013 TIJDVAK 1; CE KUA 2014 TIJDVAK 1:

Niveau	64 pt	Perc.
Onthouden	3	5 %
Begrijpen	17	27 %
Toepassen	17	27 %
Analyseren/kunstanalyse	22	38 %
Evalueren	2	3%

Niveau	66 pt	Perc.
Onthouden	1	2%
Begrijpen	12	18%
Toepassen	12	18%
Analyseren/kunstanalyse	41	62%
Evalueren		0%

In de vwo examens ligt een groot accent op begrijpen, toepassen en vooral op kunst analyseren. In de havo examens is dat vergelijkbaar maar komt onthouden wel iets meer voor.